

92

Besluit van 25 februari 1991, houdende wijziging van onder meer het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. in verband met extraneï-examens in het voortgezet onderwijs

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, mede namens de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van 5 december 1990, nr. 90097970/3226, centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op de artikelen 29, 30, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs (Stb. 1986, 552), en 19, vijfde lid, van de Wet op het leerlingwezen (Stb. 1966, 215);

Gehoord de Onderwijsraad (advies van 14 augustus 1990, nr. OR/1698 S);

De Raad van State gehoord (advies van 28 januari 1991, nr. WO5.90.0636);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, mede namens de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van 14 februari 1991, nr. 91008454/3226, centrale directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. (Stb. 1989, 327)¹ wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 2 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Onder vernummering van het derde lid tot vierde lid, wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Het vierde lid komt te luiden:

4. Het bevoegd gezag van een avondschool, een dag-avondschool of een school voor l.b.o. kan kandidaten als bedoeld in het derde lid eveneens in de gelegenheid stellen een deeleindexamen aan de desbetreffende school af te leggen.

3. Na het vierde lid worden een vijfde, zesde en zevende lid toegevoegd, luidende:

5. Kandidaten als bedoeld in het derde lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het zesde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 258,- voor een volledig eindexamen. Voor een deeleindexamen gelden de volgende bedragen: voor één vak f 98,-, voor twee vakken f 130,-, voor drie vakken f 162,-, voor vier vakken f 194,-, voor vijf of meer vakken f 258,-.

6. In afwijking van het bepaalde in het vijfde lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, – al dan niet in de zin van dit besluit –, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen dan wel deeleindexamen afleggen.

7. De tarieven, genoemd in het vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing op kandidaten als bedoeld in het derde lid, die worden toegelaten tot het eindexamen aan afdelingen hoger algemeen voortgezet onderwijs, verbonden aan scholen voor middelbaar beroepsonderwijs.

B

Artikel 55 wordt gewijzigd als volgt:

In het tweede lid wordt «vier jaren» gewijzigd in: zes jaren.

ARTIKEL II

Het Eindexamenbesluit dagscholen m.e.a.o. (Stb. 1971, 670)² wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 wordt de begripsbepaling van «de kandidaat» vervangen door: «kandidaat»: een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten;

B

In hoofdstuk III wordt voor artikel 27 een nieuw artikel 26a ingevoegd, luidende:

Artikel 26a

1. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig eindexamen. Voor een niet volledig eindexamen ingevolge het bepaalde in artikel 3a gelden de volgende bedragen: voor één vak f 155,-, voor twee vakken f 230,-, voor drie of meer vakken f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, – al dan niet in de zin van dit besluit –, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen afleggen.

ARTIKEL III

Het Eindexamenbesluit avondschole n m.e.a.o. (Stb. 1982, 504)² wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 komt de begripsbepaling van «kandidaat» te luiden als volgt: «kandidaat»: een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten;

B

Na artikel 45 wordt een nieuw artikel 45a ingevoegd, luidende:

Artikel 45a

1. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen dan wel een of meer deeleindexamens toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig eindexamen. Voor een deeleindexamen gelden de volgende bedragen: voor één vak f 155,-, voor twee vakken f 230,-, voor drie of meer vakken f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, - al dan niet in de zin van dit besluit -, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen dan wel deeleindexamen afleggen.

ARTIKEL IV

Het Interim-eindexamenbesluit m.t.o. (Stb. 1972, 502)² wordt gewijzigd als volgt:

Na artikel 11 wordt een nieuw artikel 11a ingevoegd, luidende:

Artikel 11a

1. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig eindexamen. Voor een niet volledig eindexamen ingevolge het bepaalde in artikel 10a gelden de volgende bedragen: voor één vak f 155,-, voor twee vakken f 230,-, voor drie of meer vakken f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, - al dan niet in de zin van dit besluit -, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen afleggen.

ARTIKEL V

Het Eindexamenbesluit m.m.o. (Stb. 1973, 38)² wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 wordt de begripsbepaling van «de kandidaat» vervangen door: «kandidaat»: een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten;

B

Artikel 26a wordt vervangen door:

Artikel 26a

1. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig eindexamen. Voor een niet volledig eindexamen ingevolge het bepaalde in artikel 3a gelden de volgende bedragen: voor één vak f 155,-, voor twee vakken f 230,-, voor drie of meer vakken f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, – al dan niet in de zin van dit besluit –, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen afleggen.

ARTIKEL VI

Het Eindexamenbesluit m.h.n.o. (Stb. 1973, 39)² wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 komt de begripsbepaling van «de kandidaat» te luiden als volgt:

«kandidaat»: een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten;

B

Na artikel 38 wordt een nieuw artikel 38a ingevoegd, luidende:

Artikel 38a

1. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig eindexamen. Voor een niet volledig eindexamen ingevolge het bepaalde in artikel 6a gelden de volgende bedragen: voor één vak f 155,-, voor twee vakken f 230,-, voor drie of meer vakken f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatings-

bedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, – al dan niet in de zin van dit besluit –, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen afleggen.

ARTIKEL VII

Het Besluit m.d.g.o. (Stb. 1984, 360)³ wordt gewijzigd als volgt:

A

In de inhoudsopgave wordt tussen Artikel 76 en Artikel 77 ingevoegd: Artikel 76a Extraneï-examens.

B

In artikel 1 komt de begripsbepaling van «kandidaat» te luiden als volgt: kandidaat: een ieder die door het bevoegd gezag tot het examen wordt toegelaten.

C

Na artikel 76 wordt een nieuw artikel 76a ingevoegd, luidende:

Artikel 76a Extraneï-examens

1. Het bevoegd gezag kan tot het examen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het examen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig examen. Voor een niet volledig examen ingevolge het bepaalde in artikel 72 gelden de volgende bedragen: voor één examenonderdeel f 155,-, voor twee examenonderdelen f 230,-, voor drie of meer examenonderdelen f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, – al dan niet in de zin van dit besluit –, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen examen afleggen.

ARTIKEL VIII

Het Eindexamenbesluit middelbaar landbouwonderwijs (Stb. 1987, 483) wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 komt de begripsbepaling van «kandidaat» te luiden als volgt: «kandidaat»: een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten.

B

Na artikel 37 wordt een nieuw artikel 37a ingevoegd, luidende:

Artikel 37a

1. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot het eindexamen, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het bevoegd gezag een bedrag verschuldigd van f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een andere uit de openbare kas bekostigde school, – al dan niet in de zin van dit besluit –, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen eindexamen afleggen.

ARTIKEL IX

Het Examenbesluit leerlingwezen (Stb. 1972, 3)² wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 8 komt te luiden:

Artikel 8

1. De centrale examencommissie kan niet-leerlingen tot het examen van de primaire opleiding, dan wel van de voortgezette opleiding toelaten.

2. Kandidaten als bedoeld in het eerste lid, die worden toegelaten tot de in het eerste lid bedoelde examens, zijn behoudens het bepaalde in het derde lid aan het landelijk orgaan een toelatingsbedrag verschuldigd van f 300,- voor een volledig examen. Voor een niet volledig examen ingevolge het bepaalde in artikel 11 gelden de volgende bedragen: voor één examenonderdeel f 155,-, voor twee examenonderdelen f 230,-, voor drie of mer examenonderdelen f 300,-.

3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid is een toelatingsbedrag niet verschuldigd door kandidaten die zijn ingeschreven bij een uit de openbare kas bekostigde school, afdeling of onderwijsinstelling en die aldaar geen examen afleggen.

ARTIKEL X

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en werkt voor wat betreft artikel I, onderdeel B, terug tot en met 1 augustus 1990.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 20 december 1990, Stb. 1991, 38

² Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 7 juli 1987, Stb. 346

³ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 28 juni 1990, Stb. 358

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 25 februari 1991

Beatrix

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
J. Wallage

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
P. Bukman

Uitgegeven de *negentiende* maart 1991

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Het onderhavige ontwerp-besluit geeft voorschriften met betrekking tot extraneï-examens.

Bij de wet van 14 juni 1989, houdende wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op het leerlingwezen inzake niet ten laste van 's Rijks kas komende cursussen en werkzaamheden (contract-activiteiten) (Stb. 1989, 297), is de mogelijkheid van het afleggen van extraneï-examens uitgebreid tot het gehele voortgezet onderwijs.

Tot die tijd bestond deze mogelijkheid alleen aan scholen voor beroepsonderwijs die daartoe bij koninklijk besluit waren opgesomd, en in het leerlingwezen.

Een van de doelstellingen van genoemde wet was het bewerkstelligen van een optimale gebruikmaking van de bestaande onderwijsinfrastructuur. In die doelstelling past het om zowel degenen die een cursus, verzorgd in het kader van contractactiviteiten, willen afsluiten met een eindexamen, alsook andere extraneï, de mogelijkheid te geven aan een schoolexamen deel te nemen.

Het onderhavige ontwerp-besluit voorziet in voorschriften omtrent de toelating tot de schoolexamens en een regeling van de gevallen waarin een toelatingsbedrag aan het bevoegd gezag van de examinerende school verschuldigd is, alsmede de hoogte van dat bedrag. Voor wat betreft de toelating is er van afgezien om *specifieke* voorschriften te geven ter zake van het niveau van de extraneus die wenst deel te nemen aan een schoolexamen. In plaats daarvan wordt het oordeel over de toelaatbaarheid in dat opzicht overgelaten aan de school die de gelegenheid biedt tot het examen. Het vertrouwen is daarbij gerechtvaardigd, dat het bevoegd gezag slechts diegenen tot zijn examen(s) toelaat, van wie qua vooropleiding en/of ervaring redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deelname zinvol is, in die zin dat er een reële kans van slagen bestaat. De toelatingsregelingen voor extraneï die momenteel reeds voorkomen in het Examenbesluit leerlingwezen (Stb. 1972, 3) en het Eindexamenbesluit m.m.o. (Stb. 1973, 38) zijn conform het bovenstaande aangepast. Zoals zal blijken uit de artikelsgewijze toelichting behoeften voor die harmonisatie geen ingrijpende wijzigingen te worden aangebracht.

Voor wat betreft het toelatingsbedrag is in het onderhavige ontwerp-besluit als uitgangspunt genomen, dat voor het bepalen van de hoogte van een kostendekkend bedrag redelijkerwijze kan worden aangesloten bij de bedragen die gelden voor staatsexamens. Voor de eigen leerlingen van de school worden de kosten voor examens nooit afzonderlijk berekend. Deze kosten horen voor ingeschreven leerlingen bij de schoolkosten. Voor leerlingen die aan een school zijn ingeschreven, en die om een of andere reden het eindexamen of een deelexamen aldaar niet afleggen (te denken valt bij voorbeeld aan leerlingen van scholen of afdelingen voor voortgezet speciaal onderwijs die examens aan een school voor v.w.o., h.a.v.o. of m.a.v.o. willen afleggen), zou het betalen van een toelatingsbedrag betekenen, dat voor en door hen dubbele vergoeding van deze kosten plaatsvindt, nl. een keer uit 's Rijks kas, bij de school waar zij zijn ingeschreven, en een keer door de kandidaten, bij de school waar zij examens afleggen. Om dit te voorkomen zijn leerlingen die elders zijn ingeschreven zonder examens af te leggen, geen toelatingsbedrag verschuldigd aan het bevoegd gezag dat hen in de gelegenheid stelt deel te nemen aan het eindexamen of een of meer deelexamens van zijn school.

Overigens zal er binnen afzienbare tijd voor het middelbaar beroepsonderwijs één examenbesluit komen op basis van de wet tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs inzake sectorvorming en vernieuwing van het middelbaar beroepsonderwijs alsmede van enige andere wetten (Stb. 1990, 266). Dan zullen de nu voor het middelbaar beroepsonderwijs geldende examenbesluiten komen te vervallen. De voorschriften met betrekking tot de extraneï-examens zullen voor deze onderwijssoort in dat besluit dan ook definitief hun plaats krijgen.

In het onderhavige ontwerp-besluit is één wijziging aangebracht die geen verband houdt met extraneï-examens. Het betreft een aanpassing van de in het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. opgenomen afwijkende mogelijkheid van examineren ten behoeve van anderstaligen aan de geldende regeling ter zake. Voor een toelichting op deze in feite technische wijziging zij verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel B.

2. Adviezen

Bij advies van 14 augustus 1990, nr. OR/1698S, deelt de Onderwijsraad mee, na behandeling in de Afdelingen secundair onderwijs (algemeen voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs) en kwartair onderwijs van de Raad – bij welke besprekingen de ontvangen organisatie-adviezen waren betrokken –, met de voorgestelde wijzigingen te kunnen instemmen, zij het met enkele kanttekeningen.

In het hierna volgende gaan ondergetekenden in op deze kanttekeningen die vooral betrekking hebben op de toelating, de relatie tot het schoolonderzoek, en de gevolgen voor de staatsexamens.

Wat de toelating betreft, is het de Raad in de eerste plaats niet geheel duidelijk tot welke datum de extraneï mogen worden toegelaten. Hij adviseert ofwel op te nemen welke datum als uiterste datum van toelating van extraneï geldt, ofwel om aan te geven dat dit volledig ter beoordeling is van het bevoegd gezag van een instelling. Naar aanleiding van deze kanttekening merken ondergetekenden op dat inderdaad is beoogd de datum van aanmelding over te laten aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het correct afnemen van de examens en kan in die verantwoordelijkheid zelf een tijdstip kiezen en dit opnemen in een programma van toetsing en afsluiting c.q. het examenreglement.

De Raad vraagt zich af in hoeverre artikel 38, eerste lid, van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o., waar het gaat om de opgave vóór 1 november van elk jaar van het aantal kandidaten dat in elk vak aan het centraal examen in het eerste tijdvak zal deelnemen nog van toepassing is, als het bevoegd gezag bereid is ruimhartig extraneï tot examens toe te laten.

Ondergetekenden zijn van oordeel dat in dat geval deze bepaling toch zinvol blijft, omdat kleine wijzigingen van die opgave na 1 november ook nu altijd al kunnen optreden en dit niet tot onoverkomelijke problemen leidt, c.q. zal leiden.

Voorts acht de Raad een toelichting op haar plaats met betrekking tot de vraag in hoeverre de onderhavige regeling gevolgen heeft voor de formules in het rendementsmodel voor het middelbaar beroepsonderwijs, voor zover dit de percentages geslaagde kandidaten betreft. Er moet, aldus de Raad, rekening mee worden gehouden dat dit invloed kan hebben op de mate van bereidheid van instellingen om extraneï tot de examens toe te laten. In reactie op deze kanttekening merken ondergetekenden op, dat het desbetreffende rendementsmodel uitsluitend betrekking heeft op de verhouding tussen het aantal leerlingen dat in

enig schooljaar gediplomeerd de dagschool heeft verlaten en het aantal leerlingen dat in hetzelfde schooljaar als werkelijk schoolgaand aan die dagschool was ingeschreven. Omdat extraneï niet als leerlingen zijn ingeschreven, worden ze bij de vaststelling van het rendementsmodel buiten beschouwing gelaten, zodat de door de Raad voorziene mogelijke problemen inzake de bereidheid van instellingen om extraneï tot de examens toe te laten zich niet zullen voordoen.

Het gegeven dat scholen geen vergoeding krijgen voor kandidaten die examens wensen af te leggen, maar reeds ingeschreven staan bij een andere uit 's Rijks kas bekostigde school kan op voornoemde bereidheid van de instellingen eveneens van invloed zijn, aldus de Raad. Ondergetekenden merken hierover op, dat aan deze kwestie meerdere kanten zitten. Inderdaad is het zo dat de toelatende school in die situatie geen recht op een vergoeding heeft. Daarbij past wel de kanttekening, dat in de praktijk deze situatie zich reeds voordoet (b.v. ten aanzien van kandidaten afkomstig uit het speciaal onderwijs) en dat scholen bereid blijken te zijn deze kandidaten toe te laten. Het laten betalen voor een kostendekkende tarief aan examengeld heeft een ratio, namelijk dat geen gelden uit de reguliere bekostiging toevloeien aan deze niet-reguliere onderwijsactiviteiten. Deze ratio bestaat niet waar het gaat om reeds «bekostigde leerlingen» die elders examens willen afleggen.

Een volgende opmerking van de Raad betreft de plaats, waar de onderhavige regelingen met betrekking tot de extraneï zijn opgenomen. De Raad meent dat de nieuwe, respectievelijk aangepaste artikelen die de toelating van kandidaten/leerlingen in de respectieve besluiten regelen, dienen te worden ondergebracht bij het artikel dat de bepaling omtrent de toelating tot het eindexamen bevat, op een wijze als is geschied in het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. (artikel 2). Ondergetekenden zijn met de Raad van mening dat deze plaatsing evenzeer voor de hand had gelegen. De voorkeur voor de huidige plaatsing is ingegeven uit overwegingen van praktische en technische aard; aangesloten is bij die artikelen in de diverse besluiten die de minste verschuivingen in de regelgeving opleverden. In het Eindexamenbesluit voor het middelbaar beroepsonderwijs op basis van de wet tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs inzake sectorvorming en vernieuwing van het middelbaar beroepsonderwijs alsmede van enige andere wetten zullen, zoals in het algemeen deel van deze nota van toelichting reeds is vermeld, de voorschriften met betrekking tot de extraneï-examens voor deze onderwijssoort definitief hun plaats krijgen. In dat besluit zal inderdaad worden voorgesteld de bedoelde regeling in eerste instantie onder te brengen bij de bepalingen inzake toelating.

De Raad heeft voorts de indruk dat een evaluatie van de nieuw geboden mogelijkheid na bij voorbeeld twee examencycli nuttig zou kunnen zijn, onder meer om na te gaan of er nog aanvullende maatregelen op organisatorisch dan wel financieel gebied nodig zijn. Ondergetekenden achten een dergelijke evaluatie mogelijk zinvol, zij het niet na twee examencycli aangezien niet waarschijnlijk is dat een zo korte werkingstermijn van deze mogelijkheid reeds voldoende bruikbare gegevens zou opleveren. Zij zullen zich beraden over een evaluatie na ongeveer 5 examencycli. Vervolgens stelt de Raad enige vragen aangaande het deelnemen van extraneï-kandidaten aan het schoolonderzoek. In het bijzonder vraagt de Raad zich af op welke school (de school waar de kandidaat staat ingeschreven of waar hij/zij examen aflegt) de kandidaat het schoolonderzoek zal worden afgenomen, alsmede de vorm waarin dit onderzoek moet worden gegoten. Wat de school betreft, gaat de Raad terecht uit van de veronderstelling dat de kandidaat schoolonderzoek aflegt op dezelfde school als waar hij examen aflegt. Dit vloeit, naar het ondergetekenden voorkomt, voort uit de

regeling zelve, aangezien het schoolonderzoek deel uitmaakt van het eindexamen. De vorm waarin het schoolonderzoek wordt gegoten, wordt bepaald door het bevoegd gezag. Op grond van artikel 31 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. legt het bevoegd gezag deze vorm vast in het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting.

Een laatste aspect waarvoor de Raad aandacht vraagt betreft de vraag welke gevolgen deze regeling in kwestie zal hebben voor de staatsexamens. Het komt hem voor dat de afschaffing van deze examens niet alleen mag afhangen van de bereidheid van de scholen om extraneï toe te laten, maar dat daaraan een beleidsbeslissing met een heldere en zorgvuldige motivering ten grondslag dient te liggen. Deze opvatting delen ondergetekenden; het onderhavige besluit staat geheel los van een eventuele discussie inzake staatsexamens. Een indicatie van het aantal betrokken kandidaten dat mogelijk de schoolexamens zal afleggen i.p.v. staatsexamens kunnen ondergetekenden niet geven.

3. Gevolgen van dit besluit voor de positie van vrouwen en meisjes

Dit besluit heeft op zich zelf geen gevolgen voor de positie van vrouwen en meisjes. De onderliggende wettelijke bepalingen die de uitbreiding van de mogelijkheid om als extraneus examen af te leggen hebben gerealiseerd, zijn wel speciaal voor vrouwen en meisjes gunstig te noemen. Voor hen is de mogelijkheid om (alsnog) een diploma te verwerven als extraneus, daarmee letterlijk dichter bij huis gekomen, nl. in principe aan iedere school voor voortgezet onderwijs.

4. Financiële gevolgen

Dit besluit heeft geen financiële gevolgen voor de Rijksbegroting. De toelatingsbedragen die aan de bevoegde gezagsorganen verschuldigd zijn, behoeven niet te worden afgedragen aan het Rijk.

5. Deregulering

Het onderhavige besluit geeft een uitwerking van de bij genoemde wet van 14 juni 1989 inzake contractactiviteiten gegeven uitbreiding van de mogelijkheid om extraneï-examens af te leggen tot het gehele voortgezet onderwijs en van de mogelijkheid tot een tariefstelling van de bedragen die het bevoegd gezag in een aantal gevallen voor de toelating tot een extraneus-examen kan heffen.

Het onderhavige besluit brengt extra werklast mee voor die scholen, die van de mogelijkheid gebruik maken om nu ook extraneï tot hun examens toe te laten. Deze werklast bestaat met name in de beoordeling van de vraag of een extraneus op grond van kennis en ervaring redelijkerwijs tot het examen kan worden toegelaten.

Als tegenprestatie voor de toelating zijn de extraneï die niet reeds elders zijn ingeschreven als leerling van een bekostigde onderwijsinstelling en aldaar geen examen afleggen, een toelatingsbedrag verschuldigd aan het bevoegd gezag van de examinerende school.

Het bevoegd gezag draagt zorg voor de inning van toelatingsbedragen. Het behoudt deze bedragen zelf.

6. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I, onderdeel A

Het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o., dat in werking trad met ingang van 1 augustus 1990, kent voor het l.b.o. reeds een toelatingsregeling voor extraneï waarbij het oordeel over de toelaatbaarheid aan het bevoegd gezag wordt gelaten. Het onderhavige artikel breidt deze regeling uit tot alle schoolsoorten die in het besluit worden geregeld.

De mogelijkheid om deexamens af te leggen, wordt aan extraneï uiteraard slechts geboden, daar waar deze mogelijkheid ook bestaat voor de aan de school ingeschreven leerlingen.

Het nieuwe zevende lid van artikel 2 voorziet er in, dat op h.a.v.o.-afdelingen, die op grond van de mogelijkheid daartoe in artikel 8, eerste lid, onderdeel c, van de Wet op het voortgezet onderwijs (Stb. 1986, 522) aan scholen voor middelbaar beroepsonderwijs zijn verbonden, dezelfde tarieven voor extraneï van toepassing zijn.

Artikel I, onderdeel B

Bij ministeriële regeling van 11 december 1989, kenmerk DGVO/BB-17.597 (Uitleg OenW-Regelingen 1989, nr. 31a extra), is de afwijkingmogelijkheid van de eindexamenregelingen dag- en avondscholen v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o. en scholen voor l.b.o. ten behoeve van anderstaligen verruimd. Deze mogelijkheid bestond voordien voor anderstalige kandidaten die maximaal vier jaren onderwijs in Nederland hebben gevolgd. Op grond van de overweging, dat gebleken is, dat een termijn van vier jaren onderwijs in Nederland niet altijd voldoende is om kandidaten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, gelijkwaardige mogelijkheden te geven om een eindexamen af te leggen, is bij genoemde regeling deze termijn verlengd tot (maximaal) zes jaren.

In het tweede lid van artikel 55 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. wordt nog uitgegaan van de termijn van vier jaren voor de overeenkomstige afwijkingmogelijkheid. Deze achterhaalde termijn wordt bij deze gelegenheid aangepast.

Artikel II, onderdeel A, III, onderdeel A, V, onderdeel A, VI, onderdeel A, VII, onderdeel B, en VIII, onderdeel A

De wijzigingen in deze onderdelen betreffen alle de in de desbetreffende besluiten voorkomende begripsomschrijving van «kandidaat». De verruiming van de mogelijkheid om examens af te leggen tot extraneï noopte ertoe de begripsomschrijving dienovereenkomstig aan te passen. De nieuwe omschrijving sluit aan bij de in het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o. gehanteerde.

Artikel II, onderdeel B

Op grond van artikel 3a, eerste lid, van dit eindexamenbesluit bestaat de mogelijkheid dat een kandidaat vrijgesteld is van het afleggen van een of meer eindexamenvakken. Om die reden zijn in dit onderdeel ook tarieven voor niet volledige eindexamens opgenomen.

Artikel III, onderdeel B

De tarieven voor deeleindexamens zijn opgenomen, omdat aan deze avondscholen ook deeleindexamens kunnen worden afgelegd.

Artikel IV

Op grond van artikel 10a, eerste lid, van dit eindexamenbesluit bestaat de mogelijkheid dat een kandidaat vrijgesteld is van het afleggen van een of meer eindexamenvakken. Om die reden zijn hier ook tarieven voor niet volledige eindexamens opgenomen.

Artikel V, onderdeel B

Het Eindexamenbesluit m.m.o. kent momenteel een regeling voor de toelating van extraneï. Toelating is daarin mogelijk voor degene die een bewijs kan overleggen dat hij voldoet aan de eisen die in het algemeen worden gesteld bij de overgang naar het laatste leerjaar van een school alsmede degene die met gunstig gevolg heeft voldaan aan een nader onderzoek, ingesteld door het bevoegd gezag. Nu de regeling voor de toelating van extraneï elders overal aan het bevoegd gezag wordt overgelaten, is daarmee in overeenstemming dat ook hier de van bovenaf opgelegde regeling tevens vervalt. Uiteraard kan het bevoegd gezag de huidige toelatingsregeling onverkort blijven hanteren, maar dan uit eigen verkiezing. Op grond van artikel 3a, eerste lid, van dit eindexamenbesluit bestaat de mogelijkheid dat een kandidaat vrijgesteld is van het afleggen van een of meer eindexamenvakken. Om die reden zijn hier ook tarieven voor niet volledige eindexamens opgenomen.

Artikel VI, onderdeel B

Op grond van artikel 6a, eerste lid, van dit eindexamenbesluit bestaat de mogelijkheid dat een kandidaat vrijgesteld is van het afleggen van een of meer eindexamenvakken. Om die reden zijn hier ook tarieven voor niet volledige eindexamens opgenomen.

Artikel VII, onderdeel C

Op grond van artikel 72, derde lid, van dit besluit bestaat de mogelijkheid dat een kandidaat vrijgesteld is van het afleggen van een of meer examenonderdelen. Om die reden zijn ook hier tarieven voor niet volledige examens opgenomen.

Artikel IX

Het Examenbesluit leerlingwezen kent momenteel een toelatingsregeling voor niet-leerlingen. Deze houdt in dat zij ter beoordeling van de centrale examencommissie tot het examen van de primaire opleiding worden toegelaten, indien zij ten minste een jaar langer dan de normale duur van de opleiding volgens het leerlingwezen, die voor hen zou hebben gegolden, in het desbetreffende beroep werkzaam zijn geweest. Voor de voortgezette opleiding geldt als voorwaarde dat de niet-leerling die examen wenst af te leggen tevens in het bezit is van het diploma leerlingwezen van de primaire opleiding of van een daarmee bij ministeriële regeling gelijkgesteld diploma. De centrale examencommissie kan van deze toelatingsregeling, na overleg met de inspectie afwijken, als zij dat nodig oordeelt. Deze regeling blijkt in de praktijk goed te werken, maar wordt door de onderhavige wijziging niet meer van bovenaf opgelegd. In harmonie met de overige in dit besluit geregelde toelatingsregelingen voor extraneï, wordt nu aan de centrale examencommissie zelf overgelaten deze toelating te regelen, waarbij het dus heel goed mogelijk is, dat deze commissie de huidige regeling handhaaft.

Artikel X

Artikel I, onderdeel B, betreft een wijziging van artikel 55 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-l.b.o.. Voor de inhoud ervan zij verwezen naar de artikelsgewijze toelichting. Dit artikel 55 treedt in werking met ingang van 1 augustus 1990. Om die reden is voor dit onderdeel voorzien in inwerkingtreding met terugwerkende kracht tot dezelfde datum.

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
J. Wallage

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
P. Bukman